

Η Βριτόμαρτη (βριτύ = γλικιά, μάρτις = παρθένα), ήταν αρχαία κρητική θεότητα, που όμως κατέληξε κόρη του Δία και της Κάρμης, εγγονής της θεάς Δήμητρας. Ήταν δηλωμένη παρθένα, περνούσε τις ώρες της με πεζοπορίες, ταξίδια και κυνήγι και είχε εφεύρει το δίχτυ με το οποίο μπορούσε να πιάνει τα θηράματά της ζωντανά. Βρέθηκε στο Άργος κι έπειτα στην Κεφαλονιά. Κι από κει, πήγε στην Κρήτη. Εκεί ήταν που την είδε ο Μίνωας και θέλησε να την κάνει δική του. Την έστρωσε στο κυνήγι αλλά δεν την πρόφτασε. Η Βριτόμαρτη κρύφτηκε στα δίχτυα κάποιων ψαράδων. Όταν ο Μίνωας απόκανε να την ψάχνει, ένας από τους ψαράδες προσφέρθηκε να την πάει σ' άλλο τόπο. Βρέθηκαν με τη βάρκα του στην Αίγινα, όπου ο ψαράς της ρίχτηκε. Η παρθένα γλίτωσε τρέχοντας σ' ένα δάσος. Κανένας δεν την ξαναείδε. Στο δάσος όμως βρέθηκε ένα άγαλμά της. Οι Αιγινήτες θεώρησαν το δάσος, ιερό, κι ονόμασαν την Βριτόμαρτη, Αφαία (άφαντη).

Μια διαφορετική παραλλαγή θέλει τη Βριτόμαρτη συνοδό της θεάς Άρτεμης. Ο Μίνωας την κυνηγούσε μέρα νύχτα, επί εννιά ολόκληρους μήνες. Όταν κόντεψε να τη φτάσει, εκείνη πήδηξε από ένα βράχο κι έμπλεξε στα δίχτυα κάποιων ψαράδων. Είτε γι' αυτό είτε επειδή εφεύρε το κυνηγετικό δίχτυ, την είπαν Δίκτυννα και της αφιέρωσαν το βουνό Δικταίο ή Δικτύνναιο.

Όμως, θεά του κυνηγιού στην ελληνική μυθολογία είναι η Άρτεμη, διάδοχη κατάσταση της λατρείας της Σελήνης και της νύχτας, της σκοτεινής Εκάτης. Οι ειδικοί πιθανολογούν ότι η αρχαία χθόνια θεά, η θεά του κυνηγιού και η θεοποιημένη Σελήνη προϋπήρχαν στους μύθους των Προελλήνων και μετουσιώθηκαν στη μορφή που έφθασε ως εμάς.

Η Λαφρία Άρτεμη

Οι Κουρήτες ήταν οι παλαιότεροι κάτοικοι της Αιτωλίας. Κάποια στιγμή, στα μέρη τους

έφτασε ο Αιτωλός, αυτοεξόριστος από την πατρίδα του, επικεφαλής αποίκων. Η χώρα ονομάστηκε Αιτωλία και οι κάτοικοί της Αιτωλοί. Η Καλυδώνα και η Πλευρώνα ήταν οι δυο σπουδαιότερες πόλεις που επρόκειτο να ακμάσουν εκεί. Στους επόμενους αιώνες έμελλε να αποκτήσουν φήμη ανδρείων πολεμιστών που ζούσαν κυρίως από ληστείες, μη διστάζοντας να ληστέψουν ακόμα και ιερά. Πρώτος βασιλιάς τους αναφέρεται ο Ορεσθέας (ορεσίβιος). Γιος του ήταν ο Φύτιος (ο σχετικός με το φύτεμα) κι αυτού γιος ο Οινέας (ο παρασκευαστής του οίνου, του κρασιού).

Η τοπική εκδοχή θέλει τον βασιλιά Οινέα να έχει έναν βοσκό, Στάφυλο. Αυτός παρατήρησε πως μια από τις κατσίκες του κοπαδιού προτιμούσε να τρώει τις ρόγες ενός άγνωστου σ' αυτόν φυτού. Κι έπειτα από κάθε «γεύμα» της, η κατσίκα έδειχνε μια περίεργη ζωντάνια. Ο Στάφυλος έκοψε μερικά τσαμπιά με καρπό από το άγνωστο σ' αυτόν φυτό, το πήγε στον Οινέα και του είπε τι γινόταν με την κατσίκα. Ο Οινέας δοκίμασε μερικές ρόγες, τις βρήκε νόστιμες, έβαλε κι έστυψαν τις υπόλοιπες, ήπие τον χυμό που μαζεύτηκε κι ένιωσε ωραία. Είχε ανακαλυφθεί το κρασί. Το είπε «οίνο» από το όνομά του και τις ρόγες «σταφύλια» από το όνομα του βοσκού του.

Στη Βοιωτία, η ιστορία του Οινέα ήταν κάπως διαφορετική με την ενεργό μεσολάβηση του θεού Διόνυσου, προστάτη του αμπελιού. Στην Αιτωλία, ο Διόνυσος ήταν ένας από τους θεούς που ιδιαίτερα λατρευόταν, μαζί με την Αθηνά ως θεά του πολέμου, τον Απόλλωνα και κυρίως την Άρτεμη.

Η Λαφρία Άρτεμη ήταν η κυρίαρχη θεά της περιοχής. Στην Καλυδώνα, της πρόσφεραν πλούσια θυσία: Πάνω στον βωμό της τοποθετούσαν στοίβες από ξύλα και πάνω σ' αυτές έβαζαν πουλιά, λύκο, αρκούδα, αγριογούρουνο, ελάφι και καρπούς δέντρων. Όλος ο λαός συγκεντρωνόταν εκεί και παρακολουθούσε το ψήσιμό τους στη φωτιά που έβαζαν οι ιερείς. Η περιοχή ήταν άγρια (λιοντάρια υπήρχαν εκεί ακόμα και στην εποχή του Ηροδότου) και η Άρτεμη ήταν η θεά της φύσης και του κυνηγιού. Η θυσία αυτή, στην εποχή των πρώιμων καρπών, εξασφάλιζε στους Αιτωλούς την ευμένεια της θεάς, αφού της πρόσφεραν από όλα τα καλά, μια και καλή, για όλη την χρονιά. Η στάχτη από αυτό το ολοκαύτωμα φυλαγόταν ως εγγύηση της θεϊκής προστασίας.

Η παράλειψη της προσφοράς αυτής είχε ήδη προκαλέσει πολύ δυσάρεστες επιπτώσεις στην ζωή τους κι έγινε αφορμή μιας από τις πρώτες πολεμικές (κυνηγετική στην ουσία) πράξεις, στις οποίες μετείχαν συνασπισμένοι Έλληνες από διαφορετικές περιοχές. Ήταν το κυνήγι του Καλυδώνιου κάπρου.

(τελευταία επεξεργασία, 25 Δεκεμβρίου 2020)